

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Янь Пена з теми «Формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу за жанрово-стильовим підходом», подану на здобуття ступеня доктора філософії, галузь знань 01 – Освіта/Педагогіка, спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки.

Актуальність теми дисертаційної роботи. На межі нового тисячоліття загострюються суперечності між процесами глобалізації, що намагається нівелювати національні культурні традиції, та процесами збереження останніх в умовах мережевого суспільства. Означені суперечності можна вирішувати на шляхах міжкультурного виховання прийдешніх поколінь, що потрібно забезпечити підготовкою висококваліфікованих педагогів, озброєних відповідними компетентностями. Саме тому в науковому просторі сучасної мистецької педагогіки актуалізується проблема формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу.

У сучасному науковому просторі концепт міжкультурності входить до методологічного апарату міждисциплінарних досліджень поряд з низкою йому подібних, семантичні межі яких часто є розмитими. У ХХІ столітті в міжнародному просторі вищої освіти спостерігається глобальний поворот від її когнітивної моделі до транскультурної й трансверсальної, що змінює базові концептуальні ідеї й тезаурус галузі. Проте в умовах гібридних війн необхідність збереження національної культури і сталого міжкультурного діалогу актуалізують потребу в міжкультурній компетентності педагогів вищої школи, зокрема викладачів вокалу.

Про актуалізацію проблеми формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу свідчить поява останнім часом численних розвідок, дотичних різним її аспектам: Чжан Юй занурюється до проблеми засвоєння національних мистецьких традицій у процесі фахової підготовки майбутніх вчителів музики і хореографії, Ван Біньбінь вивчає формування транскультурної компетентності майбутніх магістрів музичного мистецтва, Чен Хань запроваджує народно-пісенну творчість у підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва до формування національної культури школярів. Систематизація значного масиву мистецько-педагогічних праць дозволяє стверджувати, що окремі аспекти формування музичної культури і професійної компетентності викладачів мистецьких спеціальностей досліджували Н. Кьон, О. Лобова, А. Мартинюк, Н. Овчаренко, О. Реброва, Л. Степанова, С. Шип та ін. Привертають увагу новітні дисертаційні дослідження китайських здобувачів, де переважає вокальна проблематика і які було здійснено в Університеті Ушинського (Одеса), зокрема, назвемо роботи Го Яньцзюнь, Лі Ліцюань, Тао Жуй, Чжу Юньжуй; Юй Хейюань та ін. Значний масив досліджень з проблем підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва, які мали стильові та міжкультурні аспекти, поповнили роботи Го Цзюнь, Ден Дівень, Цуй Шилін, Чень Жуй та ін. Різноманітні розвідки з музикологічних питань, в тому разі жанрово-стильових і культурно-

національних, було виконано китайськими здобувачами в різних ЗВО України. Проте питання формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу за жанрово-стильового підходом потребує розгорнутих досліджень.

Результати аналізу значного корпусу наукових праць засвідчили наявність суперечностей між: актуалізацією проблеми формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів мистецьких дисциплін і браком її теоретичного та практичного розв'язання в науково-педагогічному просторі України та Китаю; нагальною потребою вищої мистецької школи у висококваліфікованих викладачах вокалу, які досконало опанували надбання світового вокального мистецтва, та відсутністю методики формування їхньої міжкультурної компетентності; необхідністю контролю щодо якості формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу та практичною відсутністю системи спеціально розроблених критеріїв її оцінювання. Отже, недостатній рівень теоретичної та практичної розробленості проблеми формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу та необхідність розв'язання виявлених суперечностей переконливо підтверджують актуальність теми дослідження.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність зумовлена методологічною основою дослідження, що ґрунтується на жанрово-стильовому, компетентнісному і культурологічному методологічних підходах і відповідних методичних принципах.

Теоретичні положення дисертації обґрунтовано вихідними позиціями наукових концепцій та публікацій з суміжних галузей знань, аналіз яких представлено у роботі логічно, послідовно та переконливо. Вдумливо упорядковано поняттєво-термінологічний апарат наукових пошуків стосовно формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу. Систематизовано широкий загальний філософських, психолого-педагогічних та музикологічних праць, в яких у міждисциплінарному дискурсі засвідчено неоднозначність, іноді й синонімічність трактування концептів міжкультурності, полікультурності, етнокультурності, мультикультурності і транскультурності в міжнародному науковому просторі. Їх відмінності та спільні семантичні поля конкретизовано в річищі гуманітарних досліджень, визначено в контексті теорій мікро- та макросоціального середовища, висвітлено в педагогічному дискурсі. Встановлено, що концепт міжкультурності толерує національні традиції в діалозі культур, концепт мультикультурності передбачає ціннісну рівність і самодостатність усіх культур, а концепт транскультурності декларує відкритість й інтерферентність, тобто «розсіювання» символічних значень певних культур на нивах інших.

Феномен стилю схарактеризовано в міждисциплінарному дискурсі. Встановлено, що еволюція художніх стилів прозирається у постійному прагненні до ідеалу, до пошуку нових форм, способів і засобів їх вираження, в інтенціях Художника подолати межі фізичної реальності, розширюючи

духовний потенціал людини. Показано, що існування конкретних стилів залежить від об'єктивних законів розвитку, які формулюються у сфері філософських наук, де й слід пошукувати закономірностей стильового генезису.

Наукоємність дослідження підтверджується низкою застосованих теоретичних та емпіричних взаємоузгоджених методів, зокрема, комплексом загальнонаукових (аналіз, конкретизація, узагальнення, систематизація), конкретнонаукових аналітичних (поняттєво-термінологічний, історико-генетичний, когнітивний, проблемний, компаративний, порівняльно-зіставний аналіз), наукового дискурсу та моделювання – за їх допомогою узагальнено наукові погляди щодо жанрово-стильової парадигми і феномену міжкультурної компетентності, конкретизовано його сутнісний зміст у контексті вокальної педагогіки та обґрунтовано методичні засади вирішення проблеми формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу. Підібрано емпіричні методи (педагогічне спостереження, мотиваційно-дидактичний полілог, узагальнення оцінок незалежних експертів, круглий стіл, анкетування, аудіо- та відео-документування тощо) і використано педагогічний експеримент, завдяки чому апробовано авторську методику. Застосовано статистичні методи задля обробки отриманих експериментальних даних, позитивна динаміка змін доведена засобом порівняння даних, отриманих в експериментальній і контрольній групах; здійснено їх якісний та кількісний аналіз.

Представлені результати експериментального дослідження засвідчили ефективність авторської методики формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу за жанрово-стильовим підходом.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в тому, що вперше: здійснено цілісне дослідження проблеми формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу за жанрово-стильовим підходом; розкрито сутність поняття міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу, потрактовану в річищі жанрово-стильової парадигми як здатність до ефективного діалогу і реалізації багатокультурного потенціалу вокальної музики у виконавській і педагогічній діяльності та спроможність створювати креативне багатонаціональне середовище задля результативної міжкультурної комунікації; обґрунтовано структуру міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу, що складається з трьох компонентів (світоглядно-мотиваційного, пізнавально-операційного, творчо-результативного); запропоновано модель методики формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу та розроблено стратегію її реалізації на засадах жанрово-стильового (генералізованого), компетентнісного і культурологічного (домінувальних) методологічних підходів і відповідних методичних принципів, в основу якої покладено низку педагогічних умов (системне впровадження жанрово-стильового підходу до фахової підготовки майбутніх викладачів вокалу, застосування міжпредметних зв'язків задля формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу на жанрово-стильовій основі,

забезпечення жанрово-стильової різноманітності вокального репертуару); розроблено критерії (інтенційно-ціннісний, когнітивно-технологічний, креативно-продуктивний) із відповідними до змісту компонентів показниками сформованості міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу.

Уточнено: систематизацію дефініцій стилю за їх контекстами (як фактора об'єднання або розмежування музичних явищ, як системи стійких ознак останніх, як багаторівневого та ієрархічного феномена, як перетину змістових і формальних атрибутів музичного артефакту, як рівноваги/незбалансованості інтеграції й диференціації); перелік методичних принципів (світоглядно-мотиваційної спрямованості, занурення в культуру, балансу світового і національного; інтелектуалізації освітнього середовища, міжпредметної координації, міжкультурного жанрово-стильового моделювання; культуровідповідності, спорідненості художніх культур, жанрово-стильової систематизації, міжкультурного вокального репертуару) і методів формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу.

Подальшого розвитку дістав діагностичний інструментарій оцінювання сформованості міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу. Про переконливість теоретичних положень свідчить широка наукова джерельна база дослідження, що складається зі 235 найменування (з них 77 іноземними мовами) та чисельність додатків.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в можливості застосування його теоретичних положень і практичних результатів в освітньому процесі педагогічних і мистецьких закладів освіти, зокрема у фаховій підготовці майбутніх магістрів музичного мистецтва різних спеціальностей, а також у науково-дослідній роботі здобувачів третього рівня вищої освіти

Достовірність результатів дослідження забезпечується методологічною обґрунтованістю основних положень дисертації, різноманітням та доведеною валідністю застосованих діагностичних методів, релевантних предмету меті й завданням дослідження, репрезентативністю вибірок респондентів, математично-статистичними розрахунками. Основні положення та висновки дослідження були оприлюднені у формі виступів і доповідей на міжнародних конференціях (Регіональні культурні, мистецькі та освітні практики (м. Переяслав-Хмельницький, 2022, 2023, 2024); Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства (м. Одеса, 2022, 2023, 2024); Відкрита наука сучасності: головна місія, напрями та інструменти, шляхи її розвитку (Вінниця - Відень, 2024)) та обговорювалися на засіданнях кафедри музичного мистецтва і хореографії ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (2022 – 2024 рр.).

Матеріали дослідження упроваджено в освітній процес Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Довідка № 3111/24 від 27.12.2024 р.).

Повнота викладення матеріалів у публікаціях. Наукові положення дисертації, теоретичні, практичні, методичні здобутки відображено у 8 публікаціях автора (2 – у співавторстві), з них – 1 стаття в наукометричному журналі, 2 статті у наукових фахових виданнях України, 5 праць апробаційного характеру. Статті написані українською та англійською мовами. Особистий внесок здобувача в публікаціях, написаних у співавторстві з науковим керівником полягає у визначенні особливостей міжкультурної комунікації китайських та українських здобувачів у процесі вокальної підготовки (Nikolai, Kisiel & Yan Peng, (2023). «Vocal education in the context of intercultural communication: Experience of teaching chinese students») та сутнісного змісту міжкультурної компетентності (Nikolai, H. Yu., Yan Peng (2022). «Future vocal teachers intercultural competences development through the prism of genre and style»).

Структура і обсяг дисертації. Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (разом 235 найменування, з них 77 іноземними мовами) та додатків. Основний текст дисертації складає 182 с., загальний обсяг становить 254 сторінки.

Під час обговорення було висловлено такі зауваження:

1. У тексті дисертації доцільно наголосити на розбіжностях в трактування концептів міжкультурності, транскультурності та мультикультурності в науковій літературі.

2. Варто більш докладно описати модель авторської методики формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу за жанрово-стильовим підходом.

3. З метою забезпечення чіткого і переконливого уявлення про діагностичний апарат дослідження, бажано схематично відтворити його в тексті у вигляді таблиць.

4. Робота не позбавлена певних граматичних недоліків у викладі тексту.

Дослідження Янь Пена є ґрунтовним, самостійним, завершеним. Текст дисертації складений в науковому стилі, але має поодинокі орфографічні помилки, які треба виправити. .

ВИСНОВОК

У дисертаційному дослідженні Янь Пена з теми «Формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу за жанрово-стильовим підходом», представлено теоретичне обґрунтування та запропоноване нове розв'язання проблеми формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу за жанрово-стильовим підходом. Наукові положення та методичні пропозиції Янь Пена доцільно запроваджувати в цілісний процес підготовки майбутніх викладачів музичних дисциплін на першому і другому ступенях вищої освіти.

Зміст дисертації відповідає визначеній меті; розв'язано поставлені

здобувачем завдання, основні положення дисертації мають наукову новизну, теоретичну та практичну значущість. Обсяг та структура дисертації відповідає вимогам, що сформульовані відповідно до дисертацій на ступінь доктора філософії. Зміст, сутність методичного контенту дисертації повністю відповідає спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. Укажемо також на відповідність дисертації освітньо-професійній програмі, яка стала основою її написання: «Мистецька педагогіка вищої освіти». Результати дисертації пройшли апробацію на 7 Міжнародних науково-практичних конференціях; основні положення відображено у 8 публікаціях автора, з них – 1 стаття в наукометричному журналі, 2 статті у наукових фахових виданнях України, 5 праць апробаційного характеру.

Дисертація Янь Пена, подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки є ґрунтовним, самостійним, завершеним науковим дослідженням; за новизною постановки проблеми та її розв'язанням, практичною значущістю відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Дисертація Янь Пена обговорювалася 03 березня 2025 р. (протокол № 11) на розширеному засіданні кафедри музичного мистецтва і хореографії Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». За результатами обговорення прийнято рішення рекомендувати дисертацію Янь Пена до захисту на здобуття ступеня доктора філософії.

Головуючий засідання кафедри

доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри музичного мистецтва і хореографії

 Олена РЕБРОВА

Експерт

кандидат педагогічних наук,
старший викладач
кафедри вокально-хорової підготовки

 Наталія ТОЛСТОВА

Експерт

кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри
музичного мистецтва і хореографії

 Ольга ВОРОНОВСЬКА

Учений секретар

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри музичного мистецтва і хореографії

 Наталія БАТЮК

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К.Д. УШІНСЬКОГО

« » 20

ПІДПИС ЗАБІДЧУЮ

Начальник відділу кадрів

